

BÁSNĚ KNIŽNĚ NEVYDANÉ

BÁSNÍK ZPÍVÁ SI MIMOCHODEM

Nevím, kam jdu, jdu, aniž vím kam,
na osud svůj se spoléhám,
na krásný osud básníka,
jenž do budoucnosti proniká,
5 pralesem v prales razí si cestu
k budoucím lesům a k příštímu městu,
osobnost prostá, vítězná, tklivá,
zdiveným zrakem na vše se dívá,
na roucha lilií, na ptačí let
10 a jde vpřed.

Nevím, kam jdu, ale jdu jako oblak bílý
blankytem pomalu za obzor míjející.

Nevím, kam jdu, ale jdu jako sémě, jež pílí,
na vlnách vanu volně se houpající,
15 pampeliščino sémě okřídlené:
někam se žene
a někde snad padne a vzklíčí,
trs penízů zlatých vztýčí
k nebesům.

20 Nevím, kam jdu, ale jak je to krásné, jíti,
projíti, jíti celé to žití krátké!
Poeti cukrovinek, jíti, nezemdlíti,
jak je to sladké!
Jeť pouhým odpočinkem každé zastavení,
25 ta trocha včerejších květů a plodů,
zapomenutých zítra novou pro úrodu,
a cíle není,
neb cíl je mrtvý bod,
starcova židle, víra žen,
30 a na cíli vztýčen je hrot,
na nějž jsi naboden.

35

Nevím, kam jdu, ale vím,
že pro sklizeň jen se zastavím,
a sklidiv, opovrhnu sklizní tou
a půjdu dál za novou úrodou.

Nevím, kam jdu, ale vím,
že než bych cvrlikal niklové mince, raději oněmím.

40

45

Nevím, kam jdu, ale mám
zázraky v snách svých pod víčky,
a proto vám, poeti, ponechám
niklové mince, cukrlátka, plyšové kyticky,
vám, poeti, kteří sedíte
jak na bidélku kanáři
a drátěnou mřížkou hledíte,
že svět se kdesi utváří
a žití, nedostupné
než vůli zpupné
a básníkům!

50

55

Nevím, kam jdu, ale chci
s krvavým úsměvem na srdci
těm za obzorem něco krásného dáti.
Chcete-li, můžete to básněmi zváti.
Jsou to však režné snopy pro budoucí stodoly,
krystalů drsné a tajemné drúzy,
výtažků vzácných kostky a zlaté oboly
na šňůrách sňatých z ňader divoké Múzy,
z jichž prsů jsem smetanu sál,
když jsem se poetům smál
píjícím podmáslí.

60

Nevím, kam jdu, jdu, aniž vím kam,
po země zelených věncích jdu sám,
a hleďte, chci dohonit západ!
Smějte se: Jaký to nápad!

Hnědá, to je hřib.

Jako bychom babiččin dostali slib,
že dnes poví nám pohádky.

5 Jako bychom sedláka potkali, jenž ryzí je, cti své dbalý,
slunce ožehlo jej, větry ošlehaly,
zdá se zrozen přímo z pralátky.

Šumí dubina, srnčí klidně se pase,
blesků smaragdových tisíc mihotá se,
zlatá skvrna leží vedle na mechu.

10 Pomerančová, to je křemenáč.

Jako by nás v lese potkal skřítek, rváč.

Ale břízky svítí kolem v lupení,
v stříbrném se třesou vzduchu,
celá stráň jest jedno zachvění
15 světla, milosti, vzruchu.

Princezna má ovšem nalíčené tváře
jako panenka od cukráře
na zeleném paloučku.

Žlutá, to je liška.

20 Jako by se smála na nás pampeliška.

Jako by nás hospodyně vítala,
krajíc chleba s máslem a kyška.

Jako by si hospodyně zpívala,
poněvadž se všechno urodilo,

25 zlato z polí do stodol slilo,
zabučelo sedm tučných krav.

Bílá, šedivá také jsou mezi nimi.

Lesy šli jsme i smrkovými.

30 Nejkrásnější však ze všech ta hnědá,
jednou tmavá, podruhé bledá.

Bílé stěny na ni se dívají,
modré květy ji líbají,
talíř hrdě ji nese.

Talíř vůbec radostí svítí,
jeho lupínky i jeho kvítí;
slunce na nich se třese.

Bohatá třída vzplanula tisícerými světly,
vysoko jakési lekníny žhnoucí na kandelábrech vzkvetly,
a pod zářícími okny a mimo výklady skvělé
vzhůru a dolů v proudech, jež velebné jsou a smělé,
5 jak slavnost sune se horká krev metropolitní tepnou.
Uprostřed automobily, kočáry po asfaltu míjí,
ztlumený cval a rachot spájí se v melodii,
z níž vítězné jeky časem až nad paláce se vzepnou.
Večerní hudba lomozu, vášnivě přidušená,
10 jak žena vlně objatá vlní se a sténá.

Ponoř se v lázeň tu, občane!

Až k srdci tě přitiskne a dechem tě ovane
ten nádherný, krotký a veselý dav,
tvé nervy se ztiší,
15 jako by pro tě jen rozkvétal úsměv každé z těch
nesčetných hlav,
jako by pro tě jen toalety žily, voňavky voněly
a obloukové lampy se vznášely
v modravě hořící výši.

Přes všechny vzpoury a rozpory, přes hněv,
jenž nadýmá se,
20 pocítíš obdiv k životu tomu a lásku k moderní kráse,
chod stroje sociálního jak báseň uchvátí tě,
a životem večera toho oddaně půjdeš jak dítě.

Jen srdce nutno k tomu v pořádku míti
a pro jednu vlnu neztrácet rozhledu po celém vlnobití...
25 Toho však nemůže právě malá, nešťastná Ada,
která teď pro muže jednoho sladkého smutné psaníčko skládá
za jedním z oken těch světlých, jež dokořán otevřeno
šum svůdné hudby marně dnes v budoár dívčí vpouští.

30 Tu srdce umírá strachem, smrtelně poraněno,
srdce, jež letělo, letělo a náhle kleslo v poušti.

A malá, nešťastná Ada píše horečnou rukou:
— Miláčku,
pozítří tak neb onak ukončím se svou mukou.
Dnes naposled otce jsem prosila, a otec nepovolil,
35 a lord se tváří, jako by neviděl nic.
Nutno se rozhodnout. Kdybys ho v souboji skolil,
otec se zatvrdí ještě víc.
A proti tomu, co Maud mi stále radí: jej vzíti si a klamati,
má hrdost praví: nelhati!
40 Tož pozítří po osmé čekám tvůj automobil.
A kdybys vše si rozmyslil a nepřijel snad,
tu leží — zdá se mi, že se usmívá — browning, — aby mne
dobil.
Tož pozítří po osmé, miláčku, bez něhož svět nemá vnaď
pro Adu.

A líček útlou vnaďu
45 si zahalivši hustým závojem,
jak netrpělivá loďka cestu si razí davu příbojem,
nevidouc jeho úsměvu, neslyšíc jeho zpěvu,
srdce má ve větru jako drobounkou plevu.

Na nejbližší poštovní úřad bez dechu letí
50 nějakou nesmyslně vířící změtí...

Zatím však jinde, v sále naplněném a jasném
vřiskají veliká slova jako polnice v bitvě.
Žen schůze usnází se o všeléku spásném
a říší mužů podrobuje divoké pítvě.

55 — Odvěká poroba ženy je dílo zpupného muže,
který si pro svou rozkoš pěstil vonné a hedvábné růže
a přitom pošlapal práva jejich, lidství jejich a svobodu;
k otroctví, k nevědomosti lidstva ved polovinu
a s chytrostí starého lišáka pak setřásl ze sebe vinu,

60 obviniv z nespravedlnosti slepou přírodu —
Votes for Women!

— Již dosti dlouho však trpěly jsme, v zločinných
okovech byly,
brutálně odstrkovány, když přicházel neopilý,
brutálně znásilňovány, když zpit byl chlípností.
65 Génus ženy procitl i přes všechno ponížení,
svá práva si uvědomil a připraven k velkému dění
teď spravedlnost a svobodu hlásá s odhodlaností:
Votes for Women!

— Muž zpupnou pýchou svou přivedl svět náš na pokraj
zhouby,
70 kamkoli pohlédnete, neřest se zbabělostí se snoubí,
a veškeren život náš pouhý je taneček na sopce.
Všechno je nutno obrodit, všude počítí znovu,
hrdinné činy ukázat po ohnivém slovu,
génia ženy pustit na skety, tyrany, na sobce:
75 Votes for Women!

— Žena jest na pochodu a nic ji nezadrží,
odčinit křivdy mužem spáchané přichází podobna strži,
na světě širém nikoho žena se nebojí!
Zbraň každá dobrá byla, když měla být zotročena,
80 zbraň každá dobrá jest, když povstává žena,
však rány, které zasazuje, sama již zahojí.
Votes for Women!

Tak volá své fanfáry krásná miss a potlesk ji omamuje,
před jejím nadšením štuková stěna do dálky ustupuje
85 a nový se otvírá svět,
nějaký milý, hodný svět, o němž zbytečno přemýšlet,
jakmile jista v něm jedna je věc:
že takový nevděčný milenec,
jako byl její Harry,
90 zákonů ženských pocítil by nemilosrdné spáry.

Pak tribunu jiná řečnice útokem běře prudce,
vysoká, hubená, snědá, s krátkými vlasy, s ňadry plochými
a s prsty jako pavoučí nohy pitvorně dlouhými;
ve vzduchu neustále jí třepotají se ruce
95 překotně, bláznivě, že chvílemi zdá se oku,
jako by s tělem již nebyly
a ze setrvačnosti jen kroužily
kol hlavy a boků.

— Do boje, ženy, do boje!

100 A jako kladiva v železárně černá a rudá slova
teď bijí a bijí s divokou rozkoší ukoje.
To není již ješitná herečka, ani skuhravá sova,
to plamen je žhářské pomsty za život, jenž oklamal,
a současně život je to, jenž našel se a vzplál.
105 Vášnivý rytmus buší destruktivními rázy
do civilizace muže a do srdcí přítomných žen,
zdá se, že zoufalství všechno na jednu kartu sází,
zatím však žena jen noří se v rozkoš sladkou jak
milostný sen,
v jedinou rozkoš života, jenž jí nedal nic lepšího
110 a kromě děcka nebyl by mohl dáti nic většího.

Teď nikdo netleská, prudkým výkřikem sveden,
neboť teď vše jest výkřik jeden.
Jen hedváby dam a kretóny dělnic podivně šumí
v sluch, který požár tuší, jež něco dosud tlumí,
115 jenž náhle však vyrazí divoce.

Pak — jako by někdo zatřásl stromem a zralé se řítilo ovoce.
Sál ječí, burácí, praská, otrásá se a šílí,
skučící láva mezi stěnami nemá již dosti místa
a východy všemi do ulic večerních se valí.

120 Toliko nahoře, na galérii cizinec, anarchista,
o sloup se opírá ještě a usmívá se chvíli,
do vousů tíše se usmívá úsměvem, jenž pálí.

125 A ženy táhnou třídami řvouce své válečné heslo,
za jejich davem, jako by hejno ptáků rudých se sneslo,
letáky leží rozhozené, a s praporem v jejich čele
hubená řečnice k útokům vede je směle,
kdesi již okna řinčí a vítězně vzpíná se hněv.

130 A ženy táhnou třídami zastavující proudy,
do automobilů, kočárů vrhají papír a řev,
tu vítány skeptickým úsměvem, tam ironickými soudy,
a jinde, kde dotkl se odvážlivec jedné z jich hezkých děv,
panika vzniká, boj deštníků, holí a pěstí.

135 Večerní promenáda rozestupuje se tiše
před těmi, které přicházejí disharmonii vnést
v půvabný souzvuk její, jenž něhou barkaroly dýše:
jedni se baví a druzí se mrzutě dívají,
pak proudy opět rychle splývají
a lomozu večerní hudba znova se nítí
z jich harmonického vlnobití.

140 A ženy táhnou dál, a hubenou pannu,
jež prapor nese a láhev s petrolejem v šatech má uschovánu,
myšlenka na útok vrcholný pobádá nyní.
Teď zástup před poštovním úřadem kupí se za vůdkyní.

Votes for Women!

145 Hubená panna žerdí praporu přízemní okno rozbije,
prudkými gesty po kanceláři petrolej svůj rozlije
a hořící papír vrhá tam, jež družky jí podaly:

Votes for Women!

Dál táhne vítězný zástup a divoké halali...

150 Na poštovním úřadě oheň byl uhašen bez váhání,
nicméně shořelo mnoho rekomandovaných psaní.

Pozitří pro malou Adu nepřijel automobil.
Ten usmívající se browning raněné srdce jí dobil.

Vzrušena, večerní promenáda o ní jen hovořila.

155 Zůstaly nepovšimnuty letáky, jež kteréś tu rozhodila:

Votes for Women!

Aby si všichni lidé mohli podati ruce,
k tomu je zcela jistě nutna revoluce.

Na kandelábry a lucerny nutno povznést z lidu
ješitnost, pokoru, zlaté tele a bídu;

5 vytrhnout koleje, po nichž se špatné rozváží zboží,
raziti cestu svatému duchu a milosti boží;

z tramvají, z automobilů nastavět barikády,
aby se nemohly šířiti klepy, intriky, zrady;

10 browningem ozbrojiti každé srdce lidské
a do všech mozků zavést světlo elektrické.

Potom si vespolek ruce podají všichni lidé,
i Němci a Francouzi, i katolíci a židé.

Velikanánské kolo utvoří jednou zrána,
kol posledního mesiáše zatančí hosianna.

15 Prodají militarism, politiku a dřinu
poslední podšité lišce z Velkého Varadínu.

A za ty veliké peníze postaví do každé obce
veliké dalekohledy na všechny hory a kopce.

20 A když se pěkně pomazlí a najedí vskutku,
budou se dívati hvězdám až do žaludku —

Zdali i nahoře není nutna revoluce,
aby si na hvězdách podali všichni lidé ruce.

Zelený samet, jímž se tu půda opásala,
 kdos kdysi přišel protrhnout neurvale
 a trhal dále
 a zasadil ránu prsům, jež panenská se zdála,
 a rozjitřil ji, až země krvácela,
 na onom místě roztrhaná zcela.
 Bylo jich několik, žebráci to byli
 a urputně vyhlíželi,
 jako by z tohoto místa, jež obnažili,
 10 do středu země vniknouti chtěli.
 Zatím však jen se prokousali na žlutou hlínu
 a naházevše náspy zřídili boudy a pec
 a jali se pohodlně jak v mateřském klínu
 dělati materiál pro lidskou klec.
 15 Zeleným sametem cesta jde do údolí
 a do úvozu, jenž plavými vede poli.
 V zeleném sametu červené střechy svítí,
 krvavé okraje nezacelené rány,
 jež stále se nítí
 20 a roste na všechny strany.
 Nasáklá hlína však časem zřítí se na někoho,
 jako by lidské ruce země se mstila
 za to, že ránu jí zasadila
 do těla milostného
 25 a její půdu v protivné věci mění,
 jež na ni se vrhají jak saranče na osení.

Nazí lidé na břehu a bílá plachta na jezeře,
nazí lidé pod stromy a v slunci ostatní vše.
Stokrát jsme to viděli jak dokořán dvěře,
jimiž nevstoupíme, z ráje vyhnání byvše.

5 Bílá plachta svítí jak modlitba ryzí,
kterou stříbro jezera vysílá k zdroji světla;
nahá žena tak známá jest, a přece tak cizí
jako tropická květina, jež na severu vzkvetla.

10 Nový malíř také to maluje, kreslí, ryje.
Srdce stiskne ti ještě víc než staré malování.
Na moderním strandu však jiné zřel harmonie.
Proč se tedy k tropickým a vysněným vidinám sklání?

15 Jistě viděl tam obrazy štěstí, kouzla a změny,
v krásu soudobých slavností prostě se noře,
flirt a koupací kostýmy, eleganci a ženy,
jež jak z bulvárů šperky padají v moře.

Touhy věčné však nebýti! Bezejmenné? Božské? Lidské?
Básník zná ji a malíř ji bezděky ztělesňuje.
Ve sny vracejí se nám ženy arkadické,
20 země panenská, bílá plachta, jež po jezeře pluje.

Před okny vinice tlela v polední peci
 a v cimře napěchován byl horký vzduch
 na ohyzdné, utahané věci,
 a na nich, mezi a pod nimi, nazdařbůh
 5 těla ležela, pot a puch,
 jak těžké mrtvoly.

Vše spalo, vnitřek, i okolí,
 i naše tvrdá, cihlová past.
 Povlakem hustým jako mast
 10 všechno sbratřoval prach.

Civěl jsem v zšedlou zelenou dálku
 jako mnohaletý vězeň - vrah.
 Zavřel jsem oči, zapomněl válku.
 Svobodná rovina zráním zardělá
 15 kinematograficky mimo běžela...

A když jsem opět oči otvíral,
 jako bych valil se do propasti.
 Leč když jsem dlaněma touhu z nich sňal,
 jako by zbývalo cos tu z mého snu,
 20 co oči mohly krásti.
 Báł jsem se, že to rozplaším, až se hnu.

Tak divné na tomto místě, tak čisté to bylo,
 že se mi v cimře všechno kol toho slilo
 jako tma kolem světla;
 25 mohl jsem hledati vzácnou, tajemnou bylinu,
 jež odkudsi z hlubin našla kalnou hladinu,
 vztáhla dlaň a vzkvetla.

Souměrný krystal masa, živý a vlahý,
 sluncem, které vypil, zasmědlý lehce,

30 nad špínou kolem tiše svítil panenstvím:
 hoch to byl ještě, ležel přes pás nahý
 na starém slamníku, nikoli hebce,
 aniž slamník rděl se nad zločinem svým.

Té broskve obličej se zlatými odstíny!
 35 Těch jako černopláštník sametových, dlouhých řas!
 Těch úst vykrojených z nejčistší malinové zavařeniny,
 ohřívajících známý hlas!
 Těch prsou zapečetěných jako milostné psaníčko
 něžně a symetricky!
 40 A těch všech ostatních věcí k dívčímu nakousnutí!
 Na pupek po očku hledící, na bradu, na víčko
 hmyz lučin snášel by se, na květ lidský.

Nebyli jsme snad někdy krutí
 k němu, jenž v hájích měl spáti
 45 a ptačími zpěvy probouzen
 vstříc jitru jak rosa se smátí?
 Dnes, jaký as byl jeho sen! —

Tak hledě na něho rozpačit, oslněn,
 silnou jak příroda matkou být jsem si přál:
 50 poslední veteš byl bych z něho strhal,
 celého nahého v náruč nahou jal
 a něhou mrhal
 na mocných ňadrech úprkem jej nesa
 šťastnější pod nebesa...

55 Pec vychladne, stisk rukou jednoho dne
 cos nepřekročitelného mezi lidi vbodne.
 Šel jako jiní. Vinice zesmutněly,
 usnuly moruše, opadal akát.
 Šel jako jiní. Rudý byl celý.
 60 Chtělo se mu plakat.

MAŠÍROVALI JSME...

Maširovali jsme na pláni za Dorožmou,
rechts um, links um a gradaus, kehrt euch a kniet.
Šírá uherská rovino, k ňadrům si hlavu slož mou,
v pustou mysl mi zaveď letní svůj, pokojný svit!

5 Maširovali jsme v lomozu komand a křiků
rechts um, links um a gradaus, nieder — auf.
Jak píseň míru vlála křídla větrníků.
„Hlavních částí kvěru jest osm: první je lauf...“

10 „Hlavy vzhůru!“ Hlava se nemůže udržeti.
Zadupáváme trávu těžkou obuví.
Zadupáváme srdce jako nezbedné děti.
Z jasných hlasů světa ni jeden nemluví...

Maširovali jsme, dlouhé zdálo se ráno.
Rozmačkanému ovoci můj svět se podobal.
15 Náhle pod nohama tak měkce měli jsme stláno.
Prudce žebříček kvetoucích zavoněl, zavolal.

Zavětřil jsem jak jelen, zapomněl jsem, kde jsem.
Starým úsměvem vzplála zpupná hlava má.
Kráčel jsem jak vítěz jedním krásným lesem.
20 Volnou půdu domácí hladil jsem nohama.

Na lacinou pohlednici,
která denně oživuje,
denně jinak v našem okně,
stále ještě dívám se.

5 Dnes je trochu zasněžena,
Tisa chví se olivově,
a kýs nový ruch sem přišel:
s uhlím černá lodice.

10 Rád bych vám ji dneska poslal,
pohlednici segedinskou,
a na druhou stranu připsal
málo kaligraficky:

15 Poloudušený pstruh jsem
v smutném, těsném akváriu,
nevýslovně se mi stýská
po letícím potoce...

Hřbitůvek řecký, terasovitý
vedle jak bělavé stádo oveček
poklidně odpočívá pod cypřiši
uprostřed křovin a vysokých květin:
5 a kdyby smrt byla skutečně spánek,
nikoli zchladlého života proměna v život horký,
zde by se jistě snilo a dřímalo sladce
v kvetoucí zemi.

Naši však, do stanové zabalení plachty,
10 v pravidelném obdélníku leží
v řídkém stínu několika oliv
v půdě vyholené, urovnané,
ve studených, sražených hrobech;
právě vprostřed zadní zdi je kaple,
15 vyžehlená, pagotická kaple,
právě vprostřed přední zdi jsou vrata
široká dost pro čtyřstupů pochod,
vpravo vlevo v šiku stojí hroby,
vpravo vlevo v šiku stojí kříže,
20 stejné kříže, stejné hroby chladné:
v uniformě šikovatele tu
právě vprostřed smrt se zastavila,
ruku zdvihla, řízným hlasem vzkřikla:
Vergatterung!

25 Jednou jen, jednou došel jsem až sem,
soucitná příroda neměla dosud kdy
zelenou aspoň travou políti tuto jizvu
pod hájem olivovým. —
Řek jsem si: Lépe by bylo
30 u cesty hrbolaté vysoko v průsmyku Grave
sám a sám ležeti v díře pod těžkým kamením,
splynouti zakrátko beze stop s divokým krajem,

kde roste vavřín a jalovec, zimostřáz, habr,
beze stop zmizeti —

35 než v tomto obdélníku míti jméno a kříž —
a nedovedl jsem snu svého připojiti,
snu básníkovy ke snění mrtvých:
poznovu slyšel jsem smrtelné chropoty,
jimž uniknouti nebylo možno,
40 poznovu viděl jsem oči obracející se v sloup,
tomuto poslední doušek vody jsem nesl,
onoho páchnoucího kladl jsem do rakve —
mrtvoly smutné a ohyzdné
tu pro mne v přísném pozoru ležely
45 a nesměly ani ceknouti,
aby snad nežalovaly. —

Cholera z jedné strany a malárie z druhé
u vchodu stály vzpřímeny,
strnulé ve tváři žluté a zelené —
50 a salutovaly mi,
když jsem se do polí rozběhl,
na útěk zahnán...

FRANCOUZI STŘÍLELI

V stráni jsem uvíz přilepen
na starém stromě.
Francouzi, bratře, Francouzi
pálili po mně.

5 A srdce poskakovalo
ve vlčí jámě.
Francouzi, bratře, Francouzi
stříleli na mě.

10 Myšlenky byly bezradné
jak holé dásně.
Francouzi, bratře, Francouzi
mířili krásně.

15 Hodiny odkobrtaly
zlé, ironické.
A nedorozuměla se
bratrská srdce.

ČERVENOBÍLÝ PRAPORE!

Červenobílý prapore,
jsi pluh náš, jenž vyjíždí v podjarní den,
jsi rýč náš, jenž obrývá na jaře stromy,
jsi špičák náš, jenž dobývá uhlí pro novou cestu,
5 meč jsi nám, kterým se probijeme,
i pouto, jež víže a silnými činí nás,
jsi pevný ve zmatku bod i cesty, věz,
opora, ostruha, nebozez.

Červenobílý prapore,
10 pod kotly našimi ohněm plápoláš
a ulicemi vaneš jak vítr,
nad hlavou cítíme tě jak polední slunce
a krev nám přivádíš do varu,
jsi jarní bouře blesk,
15 jsi červený kohout nového jitra,
a proto červená tvá tak se rozpálila,
že růměncem vzplála tvá bílá.

Červenobílý prapore,
takový jsi ty dnes nám.
20 Sviť, rudni, vlaj pro spásu světa
i pro to, bychom tě spatřili jednou
jak nesmírná křídla bílá
pokojně tonoucí nad námi jako holubice,
nad zlatem lánů obilních,
25 nad lesy, lukami, stády,
nad městy s paláci a dílnami
i nad dědinami s kovárnou,
nade vším zkrátka, co všemu připadne lidu
i radosti z práce a klidu.

Jsem Čech! Toť samozřejmost pouze,
nikoli zásluha, nikoli ctnost,
tu radost myslí, tu srdce nouze,
leč v radosti, v žalu nezbytnost.

5 Čím pěnici houští s trnám i květem,
čím pstruhu potok a včele plást,
čím lodi přístav po toulkách světem,
tím vlast mně, moje vlast.

Mysl mi vede, že myslí a doufá
10 mužně a svobodně;
v mé krvi, v mých nervech je tím, co si troufá
cítiti mezinárodně.

A bez dušování já, občan světský,
jsa sobě věren jí nejvíc jsem dal.
15 Jsem nejryzeji vlastenecký,
když dílo své dobře jsem udělal.

ALBÁNIE

*Moto: Hory, doly a skály vysoké
jsou naši přátelé...*

Albánie, Albánie,
kdo by to byl řekl!
Český voják spolkl sousto,
jehož princ se lekl.

5 Albánie, tvrdé sousto
pro žaludek lidský.
A když změkne, bývá po něm
průjem dyzentrický.

10 Jinak je to zákoutíčko,
věřte, zcela vzhledné.
Ovšem, když naň dlouho hledíš,
tvářinka ti zbledne.

15 Zříš tu pomoranče, fíky,
okurky se dařit,
kvůli choleře však musíš
všechno, hochu, vařit!

20 Hrdličky tu poletují,
strom má hojnou mízu;
je tu mnoho hodných oslů,
leč i zlého hmyzu.

Toho nebojí se zdejší
Ali ani Omar;
syt as škiptarské je krve
malarický komár.

25 Tys však moskytovou sítí
chráněn před ním dosti.
Máš-li přesto malárii,
je to z nedbalosti.

30 Stejně tomu také se vši,
jež má tyfus v strívku.
Dáš-li pozor na styk s lidmi,
nemřeš na skvrnivku.

K dalším krásám země patří
zahalené děvy —
35 zajíc v pytli — člověk ovšem,
jsou-li krásné, — neví.

Někdy sice mimochodem
obdržíš tu darem
pohled slibný zpod závoje,
40 naplněný žárem.

Mládí poznáš po tom blesku,
po sklopení víčka
pomyslíš si: Bude to as
také hezká — paní.

45 Jdi však klidně dál svou cestou,
varuji tě předem:
Je to zas jen veš či komár,
jenže s jiným jedem —

To jsou tedy světla, stíny
50 škipetarské země,
které v potu dobývalo
Čechů slavné plémě.

Potu také víc než krve
v boji znáš tu svatém.
55 Častěji než čistou vodou
brodíš se tu blátem.

Poznáš hory převysoké,
věci, které voní;

60 někdy jsou to však jen mrchy
zdechlých mul a koní.

Poznáš mnohé, zlé i dobré;
jsi-li skromným tvorem,
usmíří tě křehká koza
s cibulí a pórem —

65 „Si škon ty?“ po škipetarsku
„Jak se máš?“ jest česky.
Na to Škiptar „Mir!“ ti řekne,
„Dobře!“ nebo „Hezky!“

70 Tohle „Mir!“ si zamiluješ
jako slůvko z nouze.
„Mir! Mir!“ říkáš na potkání,
v srdci vzdychneš pouze:

Albánie, Albánie,
kdo by to byl řekl!
75 Český voják spolkl sousto,
jehož Wied se lekl.

dokořán otevřená a umnými rčeními ozdobená, současně lexikon cizích slov trpělivě sestavený dle nejnovějších pramenů a zkušeností *Tomášem ze Smíchova*.

A

Abalda. Och, libý sne ty rajský,
rohu hojnosti, dnes vzývaný tak marně!
Pouhý stín tvůj zbyl nám, keřas - číšník,
za nímž honíme se po kavárně.

5 *Abatyše*, funkce pro šlechtičny.
V starých novelách se dočteš o ní,
žertů lascívních kde stříbro zvoní.
Jinak slovo, zvuk ze světa, který *byl*.
Starožitnosti jdou sice na odbyt —
10 této ani dnes by nikdo nekoupil.

Abdikace může býti chvíle
příjemná pro národ, který vstal —
zvláště dá-li pozor, aby
z bláta do louže se nedostal.

15 *Abreviatura* čili zkratka
pomáhá nám rychlejš psát.
Příklad: místo hospodářství a lidová aprovizace dneška
napíšeme pouze HLAD.

Abeceda čili alfabeta
20 byla první stezkou ke vzdělanosti.
Papírny a knihtiskárny však
silnici z ní upravily,
navěky ji pojistily
také pro frekvenci hloupostí.

25 *Ábel*, dnes a česky: bařtipán.
Boží požehnání vždy a všude.
Proti všem a navzdor bohům lán
vzdělávejme! Zítřek náš tak bude.

30 *Abiturient* je mladý člověk,
který v ruce drží vysvědčení.
Hlavní věc však, kam to sémě padlo,
na papíře k nalezení není.

35 *Ablaktace*, odstavení děcka,
v pravý čas je pravá věc.
Naše vláda mléka sice nemá,
jsme však pro ni věčný kojenec.

40 *Abnormální* je dnes opět všecko,
čemu nerozumí doktor nebo švec.
Svaté Normy budtež požehnány,
stane se pak světcem každý pitomec!

45 To jich bude
 jako máku
 z doby zlatých časů,
 vypůjčí se
 od sedláků
 na svatozář osiny.

50 *Abolice* má své místo
v politických procesech.
Znamenává, že už vládě
došel rozum, došel dech.

55 Přijdou přitom obě strany
každá ke své radosti,
zejména když předcházela
ponížená suplikace
aboliční žádosti.

Abolicionism, to byla
proti otrokářům velká výprava.
Na věci však mnoho nezměnila:
světu dokonce i politika zbyla,
60 jež i celý národ klidně prodává.

Abonent snad odjakživa
člověk všelijaký byl:
tam, kde býval očekáván,
nechodil a nechodil.

65 Dnes však pomstění jsou všichni,
jejichž zklamal naději.
Jen se opozdil, a už ho
nechtějí a nechtějí.*

Abortus či česky potrat
70 různě bývá choulostivý,
různý bývá oň i zájem:
hlavně u vlád — velmi tklivý.

Abrahám byl úctyhodný předek.
Obrodilo by však jeho fámu,
75 moci takhle jeho potomků pár
bezodkladně poslat k Abrahámu.

Abrakadabra čili: zaklínači
posvátné říkali nesmysly,
naduti, pokud plíce stačí.
80 Um tento povážlivě zakyslý
tys přejal, estéte v kalhotách i v sukni.
Buď zdráv, leč nemnož se. Nadouvej se — pukni!

Absces — nadělení zatrachtělé,
celý stůněš,
85 dokud lékař nedá si s ním práci. —

* Pročež předplaťte si rychle aspoň Šibeničky, dokud přijímají.

Zda už sečetls je na svém těle,
lide český,
pro budoucí velkou operaci?!

90 *Absence* je politickou ctností
pana Jelimánka.
Někdy zbabělosti, jindy prodajnosti
spolehlivá známka.

Absint veliká prý otrava je.
Francouz život proň si brával.
95 U nás na chuť zřídka přišli jsme mu.
V polemikách úlohu jen hrával.

Absolón měl velmi dlouhé vlasy.
Strom ho chytil, bylo po radosti.
Génius je nosí po vše časy,
100 aby líp se zachyt — na věčnosti.

Absoluci kdo chce, má se káti.
Bez pokání bychom však ji dali
jistým politikům, kdyby nohy
naposled už na ramena vzali.

105 *Absolutism* je strašák dobrý
pro všelike politické děti.
Nerodí-li dnes už velké obry.

[*Zabaven 1 verš*]

Absolutno pobožná je lež,
kde si člověk s pánembohem zavdá.
110 Kdo tam spěcháš, běž, prosím tě, běž,
ať nám v slunce marně nelezeš,
na němž kvete naše relativní pravda.

[*Zabaveny 4 verše*]

„*Abstinence* utěšeně roste.
Na všem sílu svoji zkusí za chvíli.
115 Logika? Že jedni pijí mnoho,
nutno je, by druzí vůbec nepili.“

To jsem psal, když ještě dobré věci
z rohu hojnosti nám tekly v klín.
Zatím s abstinenty v jedné peci
120 sedí piják, sedí Múzy syn.

Ze všeho nám pouze ženy zbyly
v množství nezužitkovatelném.
Smutni, s hudbou, která v nitru kvílí,
jako eunuši mimo jdem...

125 *Abstrakce* jsou krásné pojmy,
jichž prý pro život nám třeba.
Bohužel, dnes hynou v boji
o konkrétní čtvrtku chleba.

130 *Absurdnost* má svůdné kouzlo pro lid,
pročež: Credo, quia absurdum.
Pročež budou opět i psa volit,
který zdvihl nožku na jich dům.

Acidum, to je kyselina,
v řemeslech pomocnice věrná.

[*Zabaveny asi 2 + 4 verše*]

135 *Adam* byl prý praotec náš v ráji.
Nuže dobrá, bibli věřit chci.
Ale pro jistotu malujme ho
trochu podobného opici.

[*Zabaveny asi 4 verše*]

140

Adept, adeptka jsou známi horlivostí,
 pročez dobře lze jich leckde použití;
 u nás ovšem hlavně v literatuře.
 Pomník postavte jim za jich vzácné ctnosti:
 onomu, an chrabře s obuškem se řítí,
 této, kadidlo jak veze na fůře.

145

Adieu — každý ví, cože to bývá:
 ruky stisk, slzička, mávnutí šátkem.
 Národ však loučí se jako tvůj koník:
 obrátí, zarže a vyhodí zadkem.

150

Adjutant. Na jednoho vzpomínám
 jak na sen milý. Němec to byl. Klement M.

[*Zabaveny 2 verše*]

Administrace je důležitý úřad.
 Nejlépe s ním hled' vždy vyjítí.
 Hlavně, jsi-li redaktor a básník.
 Zaživa tě může pohřbítí.

[*Zabaveny asi 4 verše*]

155

Adónis je sličný jinoch,
 pro dámský svět artikl.
 S prázdnou hlavou, s pustým srdcem
 nejlépe tu vynikl.

160

Adoptovati můžeš děti,
 leč plodným se tím nestaneš.
 Zlatem se můžeš, zbohatlíče, skvěti,
 plevem přece zůstaneš.

165

Adorace, ženský zvyk a plezír;
 řítí se jak vyhozený disk,
 metá kozelce a píše básně
 tam, kde muži stačí ruky stisk.

Ad rem! K věci! denně měl by volati
čtenář kritiky a národ diplomaty.
Hadích jazyků jich řeči mají pružnost,
170 barvy duhové a argumenty z vaty.

Adresa by byla zcela užitečná,
kdybys na ni patent přiměřený měl,
aby nepovoláný jí nemoh užít,
holka zrazená anebo věřitel.

175 *Adria* je sličná koketa,
šveholící s mnoha nápadníky,
z nichž by každý rád s ní do světa.
Pozor, Čechu, pojdou z toho křiky!

180 *Advent* má církev a má jej žena,
i národ někdy — po svém Velkém pátku.
Jsi, národe náš, připraven?
Ne na dar, na porod jsi, vlasti, připravena?
Vždyť adventu jest již nakrátku
a přede dveřmi Štědrý den!

185 *Advokát* je mistr pletich, léček, triků.
Dnešního pořádku opora přeskvělá.
Až budeš chtít, lide, čistou politiku,
jeho nejdál musíš držet od těla.

190 *Aeronaut* již jako všichni plavci
živlem svým se nese vesele.
Nad dravce dnes podoben-li dravci,
člověk pokojný v něm pozná přítele.

195 *Aeroplán*, plod sličný mysli tvořící,
nesmí výš než nástroj může lidský:
požehnán buď orel mechanický,
zatracen buď člověk zpupně vraždící!

200 *Afektace*, jedno z ženských zel,
také u politiků se vyskytuje —
u demagogů bych říci měl,
ale doktor Soukup slavně protestuje.

Aféra je leckde bouří očistnou,
ohněm, v němž se dobrá lidská ocel kalí.
U nás aféry se — hlavně literární —
loužím před hospodou pouze podobaly.

205 *Afiše* čili plakát
přátelsky nabízí ruku:
ač ustavičně křičí,
nedělá přece hluku.

210 *Afrika* je země rubínů a zlata,
kaučuku a hříchů bělošských.
Sebeurčovací právo národů zde
v bílém pokrytci by vzbudilo jen smích.

215 *Agenda*. Velkou ji mají
dnes také proletáři,
když pochopili svou dobu
a keřasení se daří.

Agent, to je všelicos.
Pozor na všetečný nos!

220 *Agilní* člověk je milý tvor
a užitečná nátura.
Jak dlouho u nás však čeká naň již
moderní literatura!

225 *Agitace* velmi nesnadná je,
úlohu však důležitou hraje.
Velbloud musí projít jehly uchem,
veš se stane přitom velkým duchem.

Tak si lidé dají zvolna říci:
Drzá huba pravdě kolejnicí.

230 *Agónie* smutný obraz poskytuje;
někdy však i smíchu vzbudí dost.
Celý svět se dneska připravuje
na takovou jednu veselost.

235 *Agronom* je rolník ze škol moudrý,
třeba ho, by země více rodila;
moudrých *otců* třeba nám však také,
aby rodná půda lidem stačila.

240 *Agrárník* dnes pověst špatnou má
jako zdražovatel nevšední.
Kéž by tento zdražovatel první
byl však aspoň také poslední!

Agrárnický — kdosi tvrdí —
sen nám vzešel ze psoty.
Země mléka, země strdí.
Sotva však zem roboty!

245 *Ahasver* je bludná existence.
Žerty stranou: chudák, mnoho zkusí.
Mohl by si zahrát na učence,
ale mlčet, mlčet věčně musí.
250 Rodu ženského by nemoh býti:
vztekem by se musel zadusiti.

Ahriman slul zla a temnot bůh.
Pozemšťanky chodil asi milovat,
a tak zplodil zvláštní lidský druh,
jemuž teď se říká diplomat.

[*Zabaveny asi 4 verše*]

255 *Acherón* truchlivá voda je v podsvětí —
choutky zanech rybolovecké!

[*Zabaveny asi 2 verše*]

260 *Achillova pata*, lidská věc.
Má ji mudřec, má ji pitomec.
Někdo však má z hroší kůže svou.
Šmeral poslouží vám adresou.

Akademie jsou síně,
kde se pěstí kýč a cop.
Důstojně tu ve všem všudy
ve fraku si vede op.

265 *Akát* strom je užitečný,
růstem, květem velmi vděčný,
také snad jej shledáme
k tomu vhodným v pravé míře,
co my pouze na papíře
270 v Šibeničkách děláme.

Akcent zdůrazňuje slova
mocným hlasem, silnou pěstí,
ale někdy pravý akcent
na tváři jen zašelestí.

275 *Akcíz* — dí česky sana mens tvá:
obtěžování obecenstva.

Aklamace v pravý čas —
umlčuje nesouhlas.

280 *Aklimatizace*, dobrá věc,
rozumíš-li správně žertu.
Sám se přistrojíš za čerta,
abys nepropadl čertu.

Akord vzácný skýtá hodina,
rodící se ze slití vín.

285

Vpravo vezmeš víno Zvěřina
a z levice víno Stivín.

Akrobati živému se podobají šperku,
v cirkus mile pobaví nám synáčka i dcerku.

290

V politice nectíme však takých šprýmů dětských,
po krk máme obratností provazolezeckých.

Rovněž socialismus už nemá zapotřebí
akrobatů s doktorátem, ale s pustou lebí.

Konečně i v kritice už nepůsobí dosti
akrobat a eskamotér s gumou místo kostí.

295

Pročež máme před Štědrým dnem jednu velkou
národu by prokázali aspoň jednu službu. tužbu,

Se svou klakou by se dali k cirkusu, kam patří
akrobati zprava zleva, soudruzi i bratři.

300

Akt všelicos je, možno říci však,
že každý oslazuje život vezdejší.
Akt ženský ovšem jinak nežli entreakt,
akt slavný jinak než akt milosti;
akt pohlavní je nejpříjemnější.

305

Akta svoje mnohý vidí rád
pod vrstvami prachu v šeru spát —
lépe je však všechna vyřídit.
Až náš národ po dnech otřesů
skončí akta procesu —
s akty ven těch, kdož se světla štítí!

310

Aktivista — ruka není čista,
u náš značí;
stopy zrady nebo marmelády
jasně zračí.

315

Aktuelní, zaplatpánbu, není pro nás již
hora, která na Dunaji ráda rodí myš.

Akutní může býti
například zápal plic
a přistoupení k straně,
jež mandátů dá víc.

320

Alabastr vyšel z módy;
vnady alabastrové
trochu sluníčka a vody
mění v hnědě zlatové.

325

A tak můžeš od hodiny
nejlevněji, bratříčku,
ukojiti laskominy
na pečenou husičku.

330

Alarm na vojně tě učí,
bys byl na vše připraven.
V salónních vagónech tedy
měl by teď být každý den.

335

Albánie, země bacilů,
sice o Wieda, ach, přišla kdys,
naštěstí jí zbývá však
střední Evropa a syfilis.

Albinism, zrůdnost nevýznamnou,
najdeš časem u zvířat i lidí.
Horší je, když zrůdným celý národ
a za to se ani nezastydí.

340 *Album* věc je vyšlá z módy,
plyšem strašil v salónech.
Hřbitov mladostí a lásek
v ztuchlý vzduch slal hořký dech.

Aleluja čili Chvála bohu!
345 zapějí nám brzy ve svém slohu
také kněží v lesku chrámovém;
my však, kteří jim tam nechodíme,
po občansku se jen pozdravíme,
vše si řeknem leskem v oku svém.

350 *Alfa* vede abecedu,
před ostatními jde vpředu.
Skromnější je lidu vůdce:
zezadu lid honí k pūtce.

Alfons španělský, jak známo král,
355 aspoň něčím slavný je, toť jisté.
Na něj nejvíc atentátů prý
nastrojili jeho — policisté.

Algebra je velmi těžká věda,
přísných cifer přesný, pevný sloup.
360 Tohle štěstí nemá politika,
proto hudlaří v ní každý troup.

Alhambra palác byl ohnivých Maurů,
než křesťan rozbil ten krásný svět;
teď staví „alhambry“ pro plezír ďaurů:
365 pochybně lze se v nich opájet.

Alchymie kreditu již nemá.
A přec často pouhou výmluvností
z nejpustější lidské hamižnosti
přes noc takřka zázrakem se stane
370 nejryzejší zlato mužných ctností.

Aligátor od přírody lidožravý je:
ranou přímo do hlavy se nejlíp zabije.

875 *Alimentaci*, tu platí muži
na následky lásek vyhaslých.
Na plod lásky politiků s vládou
platí národ synů užaslých.

380 *Alláh* kdys velký byl turecký pánbu,
dnes však má na světě žal jen a hanbu,
na stará kolena chybí i pohova:
věrné mu strkají pod žezlo ďaurů,
osud snad čeká je ichtyosaurů,
chce do Palestiny konkurent Jehova.

385 *Alkohol* je postrach slabých lidí
jako láska, dobrodružný sen.
Silný však se vína nezalekne,
ani utopíí, ani žen.

890 *Alkovna* v starých románech
útulek lecčeho byl;
dnešní svět k tomu zjedná si
zavřený automobil.

Almanach nevymizí z knižní rodiny:
jen gothajský zahyne na souchotiny.

Almužna je milosrdný skutek,
když nám cit pro spravedlnost utek.

895 *Alpy* jsou vysoké hory
pro romantické tvory.
Dobře by se na nich vyjímaly
pro exkrále kriminály.

400 *Alternativa* čili buď — anebo
pro národy mizí pomalu;
zato způsobí však těžkou hlavu
politickému šibalu.

405 *Altruism* pěkná ctnost,
v románech nás pobaví;
jde-li však o skutečnost:
na písku se nestaví.

Alumnát má toto za nápis:
Zde se korumpuje Adónis.

410 *Amanta* má kuchta Fany,
bratrance má malá Stáša,
milence má krásná Annie,
ctitele má slečna Máša,
přítele má paní Laura,
415 princezna má lokaje,
chodí za ním do stáje.

Amatér je užitečný
s ústy pod zámkem;
v politice nechať mluví,
jen však nad džbánkem.

420 *Amazonky* byly za všech časů,
měly sílu, měly ctnost i krásu,
poklesly však nyní velice.
Jedny tuk jsou, druhé sama kost,
kohoutí jest jen jich bojovnost,
425 ostatní vše, běda, slepice.

Ambice veliké doktoru X
sedí v tváři;
do nebe žebřík mu budují už
proletáři.

- 430 *Ambrózie*, kromě nesmrtelných,
nejeden si básník vydobýval
tím, že na pozemské pouti
s chlebem česnečku jen míval.
- 435 *Ameliorace* v hospodářství značí dobré konání;
v politice však to obyčejně bývá záplatování.
- Amen* zbožný řečník naposledy děl.
To jest: mozek váš už bohdá zvodnatěl.
- 440 *Amerika* velí. Srdce strašpytlovo
zkoumá každé slůvko páně Wilsonovo.
Brachu, neboj se, pan Wilson nezklame tě.
Udělá pořádek v našem starém světě.
Leč až domluví, to hlavní *svými* slovy
americký kapitál nám nejspíš poví.
- 445 *Amfiteátr*, toť jisto,
byl krásné a vhodné místo.
Milionáři kariéristo,
pro své schůzky s lidem
dej si jej zbudovat židem!
- 450 *Amnestie* v demokracii
číms jiným bude; nechť bují!
Leč „milost“ a demokracie
se navzájem vylučují.
- 455 *Amoroso* čili milostně a něžně
leckdo teď nám hraje, kdo nás dříve bil.
Amoroso nebo furioso,
mimochodem jen si pomyslíme zběžně,
aby laskavě nám...
- Amputace* nepřehledné
syni pro vlast podstoupili.

Teď se tedy amputovat
vlast dá pro syny, již zbyli.

Amulet pověra,
a přec věc milá,
když si jej dívka dá
za ňadra bílá;
leč byť byl ze zlata
a za tisíce,
neřest je na prsou
čarodějnice.

Anabaze nová byla vykonána.
Češi opět jednou byli světoví.
Dbejme, by ji promptně nepostihla hana,
že ji mistři slova zvěční tuctoví.

Anachronism nejeden
mizí z Evropy den co den,
nebojte se, raci z děr,
dost jich zbude pro váš směr;
leccos stojí za pochvalnou zmínku,
vcelku stavíme však na bahýnku.

Analogie — pro pana barona nejlepší bývá,
když se z lóže své kukátkem v podpaždí baletek
dívá.

Anarchista, vizte, jak se časy mění,
celou Evropou byl souzen k vyhubení;
teď však s celým světem vyhubit se chystá
všecko, co si říká imperialista.

Anatéma, zbožné prokletí,
hrůzu ztratilo i smysl už;
pravidelně k duhu dnes jde ti,
když jsi mnoha proklínaný muž.

490

Andante je v Čechách velmi oblíbeno,
řeč svou zpívají a písňě protahují,
opatrným tempem i svou politiku
mnozí k rozšafným jen cílům dirigují.
Jenže opatrně teoreticky
495 v praxi bývá často — opatrnicky.

Anekdota budiž dobrý doušek
pod zeleným stromem v pivnici,
když jsme dlouho moudře vandrovali
po rozšafné rovné silnici.

500

Anexe, slůvko kulaťoučké,
tu loupež značí, spravedlnost tam;
hra s ním, jen zakalujíc jasné,
je diplomatů jeden um a mam.

505

Anglie, obdiv si vynutí
ctnosti tvé, počty a diplomacie.
Ale kde zůstalo pohnutí,
které nás dojme při slově Francie?

510

Anonym je někdy zbabělec,
jindy správně vedoucí si pán
proti těm, kdož soudí každou věc
podle toho, kdo je podepsán.

515

Antagonism mnohý zmizí,
až uzdravějí Evropu chorou.
Leč chudák s bařtipánem nesmíří se
pod žádnou trikolórou.

Antika, toť celkem lepší chvíle,
krásná byla tehdy lidská gesta.
Filistři dnes žvaní o ní mile,
mramor je ze sádrového těsta.

Antikrista zbožní se kdys obávali
věřice v den hrůzný jeho příchodu.
Před novým Kristem dnes by do zaječích vzali,
kdyby přišel na prah jejich obchodů.

Antišambrovati každý nedovede,
ohébné je k tomu třeba páteře;
s pevnou páteří — to bylo a to bude —
dál se nedostaneš nežli za dveře.

Antikváři, pozor! Vzhůru bílou bradu!
Svět má pro vás vzácné starožitnosti.
Kupte, snášejte jen rychle do svých skladů
se vším všudy vrchnost z boží milosti!

Antologie má téměř vždycky
více špatných nežli dobrých stránek,
zvláště když ji dělá obchodnický
pro publikum p. red. Jelimánek;
pravou v srdci nosí čtenář lidský.

Apetit je někdy přenáramný um.
Němec odjakživa vítězem tu byl.
Ze všech končin země zní to k nebesům:
Tě prosíme, bože, by se udávil!
(*Psáno před válkou.*)

Apollo, umělců bůh,
opustiv olympský luh,
nekráší smutného nebe;
na penzi prodlévá kdes,
poněvadž umělec dnes
uctívá toliko sebe.

Apostata budíval kdys pohoršení,
dokud pravda byla nemovité jmění.
Dnes ji dobýváme těžce jako rudu.
Hanbou trvati jest na poznaném bludu.

Apoštol, toť krásné povolání,
bez něho by svět byl hluchou plání.
Bohužel i zde je neřest rubu.
Mnohý znamená jen velkou hubu.

555

Aparát je dobrý nebo planý.
Nejhorším jsou politické strany.

560

Aprovizace za vlády Vídně
v anarchii klesla očividně;
nyní z bryndy má nám dozajista
pomoci ministr anarchista.

565

Aréna byla a jest
divadlem lidových gest;
kde gladiátor hrál kdys,
subreta vítězí dnes.
S ní maje společný rys
politik mnohý tu kles.

570

Areopag vážný sbor
nekoná vždy vážných věcí;
někdy je to pouhý cop,
jindy zařízení mlecí.

575

Argumentace hra bývá skvělá.
V zápas torero jde s pravdou býkem.
Plesají žen srdce rozněžnělá:
Torero je velkým kouzelníkem.

580

Archa Noemova měla
pojmouti jen zvířata;
z nich snad znova by se bylo
jiné lidstvo narodilo —
rasa méně proklatá.

Archanděl — psáno je —
s plamenným mečem

nám prarodiče kdys vypudil z ráje,
vyžeňme všecko, co vládne tu mečem,
a dobudeme si rajského kraje.

585 *Archív* mnohý v dnešním reji
nabyl důležitosti.
Manipulace se dějí.
Vyrůstají starosti.

Někdo rdí se, někdo třese;
590 pracuje již pometlo.
Blažen, komu povede se
tajnost vznést na světlo.

O jednu věc prosíme jen:
S pravdou ven, leč s tvou i mou!
595 S pravdou ven, leč s celou, nejen
s půlkou tobě příjemnou!

Aristokrat vybledlá je sláva,
modrou zlatá vystřídala krev.
Vepři chrochtají a bučí kráva,
600 kde zněl romantický loutny zpěv.

Arkádie, Arkádie,
věčně sladká utopie,
nad vlastmi jsi lidská vlast,
Adamů i Ev jsi rájem,
605 slíbeným jsi rajským krajem,
kde by život značil slast —
odvahou jsi srdce pouze
v blázinci, kde líčí z nouze
člověk na člověka past.

610 *Arivista* čili šplhavec,
zisk a sláva jeho heslo jest;
tam však jen, kde hloupost stálý žnec,
může pšenička mu čile kvést.

615 *Armáda* zdá se dívčinou švarnou,
když vojsko táhne a hudba zní,
když národ má v ní záštitu zdárnou
své svobody, svého snažení.

Skepticky zří však zkušený muž
na zamilovanost junáků —:
620 Na světě vzkvete tím více růží,
čím méně tu bude vojáků.

Aróma jest vůně kořenná,
žádný parfém ženský, drsná, silná;
bytosť muže takto vonět má,
625 jeho zásady a snaha pilná.

Ars amandi, věčně stejný um,
věčně kvetou jeho rudé záhony.
Dává přednost tichým večerům,
ve dne však... nu, to se stáhnou záclony.

630 *Artemis* neboli Diana,
bohyně luny a lovu,
dávno již nejezdí lesy;
snad jako slečinka z myslivny
má dostaveníčka, klavír
635 a zdobí venkovské plesy.

Artilérie, toť pravda,
dovede dnes posílati,
úspěch měla veliký;
s chválou počkáme však, až nám
640 místo „kořat“ bude házet
husu, zelí, knedlíky.

Arzenály lidstvo svorné
za zásluhy bezesporné
vyhodí snad do povětří
645 bez velikých cavyků!

Ptáme se jen, co se stane
se zbrojnicemi, z nichž vane
vůně pomluv, lží a intrik
hokynářských kritiků?

650 *Asanace* byla před nemnoha lety
pražská čtvrť, kde ghetto kladli na fůry.
Dnes nám toto místo zdobí vzácné květy,
přelíbezné květy architektury.

Asfodel je kvítek milý
655 ufňukaným básníkům;
nám naštěstí růže zbyly,
růže, slunce, lesů šum.

Asimilace je heslo žida,
který není sionista;
660 křesťané to činí kratčej:
asimilují si Krista.

Asketa je člověk bohumilý.
Přejme mu, by cíle svého došel.
Na hrobě, hle, hlásá kámen bílý:
665 Nejed, nepil, třetího dne pošel.

Aspirace pavučiny jsou
z kouta, v kterém sedíš, vyslané.
Zlým v nich zlaté mouchy uvíznou.
Dobrým vítr všecko rozvane.

670 *Astra* je staropanenský kvítek
anebo moučka na krmení dítek;
při oné myslíš na růží trsy,
při této na zdravé mateřské prsy.

Astrolog byl hvězdopravec,
675 *astronom* je pouze znalec,

hledá se však vzduchoplavec,
který nás tam doveze.

680 *Atavism* silný
koluje nám krví,
proto občan pilný
pole bitev mrví.

685 *Ateism*, víru zdravou,
žijeme dnes v plné míře;
ostatek je setrvačnost,
náboženství na papíře.

Ateliér, dílna umělecká,
rodí často zparchantělá děcka.
Kde se ziskuchtivost páří s hloupostí,
tam se neporodí kousek věčnosti.

690 *Atentát* je lidumilný
preventivní prostředek,
když jde o to, aby *jeden*
nestrojil ho často *na sta*
po celičkový lidský věk.

695 *Atlét* mívá velké svaly,
ale malou hlavu;
tak i s mnohým politikem,
který mluví k davu.

700 *Atmosféra* není u nás čistá,
cosi páchne tu a dusí nás.
Ach, to větry pouští dozajista
ziskuchtivosti a lichvy ďas.

705 *Atrakce* jsou velmi různé,
smutné, veselé i hrůzné;
každý podnik mívá jinou,
některé jsou pouze psinou.

Také strany politické
mají atrakce své lidské:
nelidskou zde službu koná
710 politická primadona.

Audience v republice
ztratily svůj třpyt;
zato ve vážnosti stoupily
ty, jež dává lid.

715 *Auditor* je také jedna ze vzpomínek
na habsburský černožlutý čas:
psa si představuješ, který vztekle kouše.
Běločervený teď pleteme si vínek
pro vlast novou; psy ty vezmi ďas:
720 jen ať nevyskytnou se nám v českém rouše.

Auditorium je nevděčné a vděčné;
řeči nebývají vždycky užitečné.
Byli bychom národ ze vzácného kovu,
kdyby v pravý čas muž pravý přišel k slovu.

725 *Aureola* vnější
není nejcennější;
zasloužená záře
vyzařuje z tváře.

730 *Austria* byla felix,
když podnikala sňatky;
když rvavý jal ji duch,
zbyl po ní však jen puch
a papírové zlatky.

735 *Autobiografie*
zřídka pravdou polije
obraz člověka;
je-li z ruky ženské však,

čti vše právě naopak,
a tak pravdu zviš.

740 *Autograf* slavný v noci vstal
a v hněvu spravedlivém řval,
až zkoprněla Mánička:
„Kdyžs mě už jednou urvala,
745 proč jsi mě takhle zandala
mezi svá hloupá psaníčka?

Ty přítelkyně, ctitelé
se hašteří jen vesele
a pomlouvají vespolek;
čert aby myslil na spaní
750 v tom navoněném ústraní:
Je tohle vděk, je tohle vděk?“

Z postýlky hupla Mánička,
popadla svoje psaníčka
a z prsou vydral se jí sten;
755 v balíčku ručkou lovila
a potom rychle hodila —
autograf slavný do kamen.

Autokrat
mizí z řad,
760 hledá zadní vrátka;
dbejme dál,
by čert vzal
také autokrátka.

Automat je užitečný přístroj,
765 rozšíří se velkých do dimenzí.
Logicky až všude zavedou jej,
považte, co uspoří stát penzí.

Autonomie
770 slavně nežije;
běží o nemoc:
Kde se zahostí
zištnost s hloupostí,
slába svépomoc.

Autor z deseti jeden
775 svědomitostí veden
tvoří víc než dým;
sotva ze sta však jeden
vzácnou hrdostí veden
je v tom důsledným.

Autorita není spár,
780 když ji bereš jako dar
z čisté dlaně!
Autorita vnucená
je však dýka broušená
785 oboustranně.

Averze zpravidla bývá
nevěcný osobní cit.
Umiš-li příjemným býti,
jsi chválen spíše než bit.

790 Tvá dobrá práce nic není,
líbivý nejsi-li muž.
Pracuje averze bližních
jak tupý kuchyňský nůž.

Aviatik dobyl vzduch,
795 šraňkům směje se z lodi.
Nechat hřímá hesel ruch:
světoobčan se rodí.

Azalka, pěstěná květinka,
jak napudrovaná slečinka

800

v pokoji radost nám dělá.
 V poli nás dojme jiný svět:
 šípkové poupě, makový květ.
 Proč bys se, azalko, rděla?

805

Azur krásou vznešenou nás jímá,
 pokud ze své Země k němu zříme.
 Ale je to poušť a je tam zima,
 když svou Zemi zpupně opustíme.

810

Azyl každý plod je nouze,
 lidstvo obviňuje pouze:
 buď se množíte jak blázni,
 nebo nežijete v kázni.

815

B má říci ten, kdo řekl *a*,
 logiky toť smysl krátký.
 Když jste vzali šlechtě tituly,
 vezměte jí také statky.

Balancovati, toť také umění,
 kdo to dovede, jest akrobatem zván.
 Někdo má v tom praxi věru nevšední,
 chce však politikem býti jmenován.

820

Babylón — och, jména toho
 nadarmo by neměl brát
 svět náš — smyslu záhadného
 podivínský aparát.

825

Kolik hlav, och, tolik soudů,
 bezmála i obchůdků:
 labyrintem cest a proudů
 ze schůdků jdem do schůdků.

Bacily a bakterie
 jistě na místě svém jsou,

830

i když jejich úsilí je
někdy věcí nezdravou.

Bez bacilů lidských ani
svět se lidem nedaří.
Zhltli by nás bez váhání
835 potentáti s lichváři.

Bajonet je málo lidská zbraň,
žoldácká jen užívá ho dlaň.

840

Bakchantka již také není kněžkou,
veřejně se nectí její zjev;
více nebo méně tajnou veškou
bývá jen a rádně pije krev.

845

Bakchus, to je také jeden starý bůh,
který znuděn světem na výměnek šel.
Dnes ni ve víně se nezdá býti duch,
svět i pro pitku již tuze zpitoměl.

Bál či ples je smutná věc,
oblečený zvěřinec.

Je-li hodně škrobený,
je to jen trh na ženy.

850

Nejlépe se podaří
na dědině s šumaři.

Až zesladnou ty pomoranče,
 jež před okny nám zvolna zrají
 a pod slupkou již zlato tají —
 až s větry dešť se na saranče,
 5 zub zimy vrhne na platany,
 jimž zbudou tady pouze vrány —
 kde budeme a v kterém kraji?
 Vojáci přelétají.

Břečťanu lístek pošlu tobě
 10 z tohoto srdce Albánie,
 to srdce pokojně tu bije,
 nevzpučel na zlém, chladném hrobě,
 po hodné, teplé zdi se vine
 kmen jeho starý, vůně line
 15 se ze zahrad, kde fíky zrají.
 Vojáci přelétají.

Dálka, jež mezi námi plyne,
 jest upletena z dlouhých křivek,
 je tancem zádumčivých dívek,
 20 jichž ruce křehké, pohostinné
 věc každou, která miluje tě,
 obalí jemně v babím létě
 a zdálky ti ji podávají.
 Vojáci přelétají.

Jsou noci zrádné, zklamou jitra.
 25 Dálka se prodlouží či zkrátí.
 Toť rozkaz. Horečka vše zchvátí.
 Nevíme, kam nás vrhnou zítra.
 Pošlu ti lístek brečťanový.

Ten dojde, i když pro nás rovny
kdes v horách u potoka mají.
Vojáci přelétají.

Elbasan 1916

POVZDECH

Životem krutým, cizinou tvrdou
nosil jsem v srdci víru svou hrdou.
Vyhráli jsme to. Nadšení táhne.
Po nové víře srdce však prahne.

Z bouřlivých mračen jsme se narodili
a mračny bouřlivými dereme se vpřed.
Budiž!

5 Nám nesouzeno, bychom zdarma žili,
evropský vítr nad hlavou nám kvílí,
zbabělou modlitbu nechť šeptá svrasklý ret:
cvičíme svaly.

10 Na přeražených okovech vztýčili jsme hlavu,
vztýčili jsme prapor vstávajících davů,
pracují, plodí produktivní síly,
Republika.

A my ji milujeme, že je prostovlasá,
s pravdami, bludy mladé dívčiny
z lidu.
15 Nechť reakce se holedbá a kasá,
svezli jsme první žeň svou a zaseli znova,
červená srdce buší, nejen hlučná slova,
kráčíme uskutečnit svaté vidiny.
Minul pouhý rok.

20 Čím rok je pro národ? Čím první krok pro dítě?
My řekli jen, že nebudeme skrytě
svůj sníti sen.

A proto špičáky sem, lopaty, lžíce zednické!
Sem plány, myšlenky, výpočty technické!
25 Sem srdce oddaná, mozky planoucí.
Před námi není louže, leč věky věkoucí,
svobodný národ,
svobodné lidstvo.

30 Před rokem dali jsme se pouze na pochod.
Svoji!

Z bouřlivých mračen volá lidský rod,
jenž národy v bratrství spojí.

Tož dále jen, dále!

Velikým cílem chceme býti silni,
35 velkého díla chápeme se pilni,
vzplaň krev a víra nových Táborů!
Čím zlaté modly nám, blahobyť, bohatství,
když srdcem lomcuje svaté šílenství —
nahoru prapor náš, nahoru, nahoru:
40 Práce, spravedlnost, svoboda!

Tvých boků balvany, Tvých prsů sladká zřídla,
Tvých stehů sloupy, Tvých zraků plamen,
Republiko,
staňtež se hodny krve, jež na bojištích stydla,
45 staňtež se svazkem dobrotivých ramen,
budovou, matkou, ohněm,
chrámem lidu!

DOLNÍ TUZLA

Jdu opět podle vody — jak jsem chodíval,
když země hlas mne do náručí zval
moravských lesů.

Leč dneska snů svých v zeleň nezanesu
5 a těla nepoložím do mechu.
Och, kde jste, dnové mého oddechu,
jenž voněl řekou, voněl pryskyřicí!
Och, kde jste, dnové básníkovy dílny,
kde v slunci zvonil kov a křišťál při měsíci,
10 kam klidnou smyslností dýchal svět!

Jdu podle vody — smutny jsou, ne vilny
silnice, říčka, domky v soumraku,
vteřiny jarní, ruka podvečeru.
Červený kříž mám ve svém odznaku,
15 jdu v těžkých botách, v šedi zvolna k šeru,
po boku bodlo mám a cizí kázeň v sluchu,
jsem vojáček.

A na světě je vojna; ve shonu a ruchu
i v ztichlém, zakřiknutém kraji
20 vzpomínka sotva na pokojných, sladkých vteřin vděk,
vzpomínka sotva na píseň, již jarní živly hrají.
Šedivá kavalkáda zoufalství a bolů
po cestách cválá.

Jdu podle vody — podle vody dolů,
25 tam dolů do tábora, který nepřátelstvím sálá,
do špíny, puchu, hluku ulehnout jdu na zem,
kus, číslo, zasvěcený krvi, železu,
sám sobě zbloudilým se zazdám plazem,
zalezu.

80 A přece z nitra nevyženete mi
tichouňkou hudbu — tu, jež dříve hřměla
a teď jak echo malé plyne nervy všemi
ztlumená, ale jistá, moje, zatvrzelá,
35 když takhle sám jdu cestou venkovských,
dýchaje večer jako éterový líh
a zapomínaje.

Chudobná Jala drobným krůčkem spěchá
svým kamenitým řečištěm jak žebrák do kraje;
dívám se za ní, bratr, jež tu nechá
40 v soumraku hodném.

Dívám se za ní, v srdci mi to zpívá,
v mysli mi zpívá hudba sladká, tklivá,
zdroj věrnosti a víry v těle nesvobodném.
Jsem stále ten, jenž zemi věrně miluje
45 a věří ve spirálu zlého života!

Muezzin nad městečkem právě žaluje,
jak slavík podivný když bolně klokotá.

Ach ty má umíněná prostoto svatá!

Ona se mi tu celičká svlékne,
poněvadž slunečná hodina zlatá
po stráni v tichu k poledni se vlékne,
5 poněvadž je to prý zdravé,
poněvadž je to hezké, být smědou,
poněvadž... poněvadž... cožpak vím,
na stráži sedím a broukám,
na stráži pod keřem šípkovým
10 a koukám.

Plujeme, plujem na kousku kraje,
vznesl se s námi k nebesům,
dole je Vltava, flašinet hraje,
parníky, přístav, lidé a šum,
15 leč u nás pokoj a ticho
jak u pecnáře, když těsto kyne,
však také kynou jí ňadra i břicho,
počkej, ten mravenec neslušný zhyne,
a slyš, jak divoký holub vrká
20 na dubě.

Kdyby se opravdu tenhle kout země
chtěl s námi utrhnout,
zlé ještě hlouběji zanechat plémě
a plout, plout, plout,
25 tu stráž bych nesesěl, svlékl se taky,
pro ni a větrík, pro oblaky,
sluncem bych dal se svléknouti z kůže,
zhnědl bych, omládl a ztratil rozum,
voňavým kvítím vystlal jí lůže,
30 píšťalu pěknou bych vyklepal z bezu,
šípkový keř by věděl, že rozkvete,
až si k ní vlezu.

Plujeme, plujem, svítí mi nahotou,
vždyť je to tak prostá a jasná věc
na slunci v trávě.

35

Nechoď sem, člověče, se svou hlupotou,
poledne kol nás je šírá klec,
před mříží zůstaň, najez a prospí se zdravě,
ať lajdák jsi, nebo myslivec.

40

Pst, posečkej, ticho, posečkej!
Plujeme, plujem na zeleném voru,
hudba nám v srdcích jak včeličky bzučí,
ve vzduchu, v hrdlech ptačích je med.

45

Jsme kousek štěstí, svobody, míru,
nad věci dole, jež lhou a mučí,
jsme prostoduchý vzlet.

Posečkej ještě jen chvíličku,
pohleď, jak sen jí usedá na víčku,
posečkej!

50

Pst, ticho, pst — nebo kormidlo vezmi,
pomalu, po slunci ten vor náš vez mi,
nespěchej:

než s medem ten bílý krajíc dne tu sníme,
však my se domů doplavíme,

55

pomalu, po slunci, dej se vpřed,
bydlíme: Smíchov, 940.

POLEMICKÉ SLOKY

Po verši železném, jenž se jak špičák leskne,
jak špičák lamačův, když tunel prokopává,
a po ekrazitu, jímž myšlenka tvá třeskne,
já denně toužívám, když ulice má vstává
5 a znova zauzlí ryk práce, shonu rej
života přesvatý a přeprokletý děj.

Věř, mnoho děje se pod divou špínou spěchu,
za zlobou vlastníků a bídou námezdníků.
Jen slabý živočich v nás touží po oddechu,
10 však čin, ten zrodí se z měst železa a ryku,
z fabriky života a z tvrdých našich gest,
kde stejně hrdinství tak jako viny jest.

A každý nový čin tě znova osvobodí
a znova vykoupí, slabosti vlastní raba.
15 Jen pro čin trpíme a pro čin matky rodí,
po činu prahneme, byť ruka byla slába.
Leč v činu každyčském kus revoluce zrál,
a proto na zdvižnou mu rudý prapor vlál.

Pod rudým praporem se všechny činy dějí,
20 toť barva myšlenky a práce, krve, lásky,
jež zpívá o hněvu a zpívá o naději,
o spravedlnosti uprostřed chtivé chásky
pozemský, konkrétní a dynamický zpěv:
ten rudý prapor náš je lidství korouhev.

Ten rudý prapor náš, jenž nade trůny vlaje,
25 ten smete velmože, tak jako smetl bohy,
a v jeho znamení jde člověk zbádat taje
železným pařátem své vůle a své vlohy.
Tu nechť verš básníkův zní zvukem kovovým
30 a jako nebozez vpřed míří hrotem svým.

Nechť sociální verš po dělníkově boku
tunelem dneška se do budoucnosti dere.
V dní horečném a ustavičném toku,
kdy pusté sobectví jak vichor do nás pere,
35 co je mu po jednom, jenž ztrácí krev či dech?
Jen kolektivní cit jej nese na křídlech.

Jen lidstva horoucnost, jež vzpíná se a touží
po činech konkrétních a po občanském blahu.
Leč věčna iluze a vše, co s ní se plouží
40 za tebou z minula, strašidla z lidských prahů,
toť hypochondrie. Co, soudruhu, s tím chceš?
Čím dnes být může nám hvězd pohádková lež?

Týž zákon pohybu přec také jimi vládne,
i když snad živočich tam žije rozumnější.
45 Jen moudrost pozemská nechť v našich skutcích sládne
a víra v možnosti, k nimž spěje rod náš zdejší.
Tvá malověrnost jen tě činí otrokem.
Pod rudým praporem já volný člověk jsem.

PÍSEŇ RUDÝCH BORCŮ

(První návrh pochodu pro FDTJ)

Hoj, zazvoň krokem železným,
naš proletářský šiku —

ráz,

5 hoj, zazvoň proud a zazvoň rým
borců a bojovníků —

ráz.

Jsme dílen květ a práce hlas,
ať slyší kraj, ať slyší města,
že ze železného jsme těsta —
10 ráz, ráz, ráz!

Neseme v srdci rudý květ
a v mysli odhodlání —

ráz,

15 že rozbijeme starý svět
pro nové milování —

ráz.

Jsme předvoj žní a nový klas,
jsme vzpoura, která zradu zničí,
jsme vzdor, jenž chrámy práce vztyčí —
20 ráz, ráz, ráz!

Neznáme hranic pro svůj cíl
ni pro svůj zápas tuhý —

ráz,

25 napneme paže ze všech sil,
až druzi stisknou druhy —

ráz.

Železný budem jeden pás
kol světa, který jitem vzplane —
a pak se spravedlnost stane,
30 ráz, ráz, ráz!

?

Kardinálové, arcibiskupové, kanovníci,
cizopasníci na hlouposti lidské,
s prebendami, paláci, dvorci a poklady,
s ubohou důstojností a směšným konáním;

5 králové uhlí, železa, nafty a bavlny,
 vykořisťovatelé práce,
s bankami, burzami, zelenými stoly,
kde se s národy a zeměmi jako s ciframi
 hraje

10 zločinná hra imperialismu;

 lichváři, keřasové, překupníci,
 vykořisťovatelé bídy,
s putykami, vinárnami, kavárnami,
kde stačí chvilka propíjeného času
15 na snadný obchod a podvod;

 politikové, řečníci, sekretáři,
 vykořisťovatelé vlasti,
s tribunami, kde se nadouvá lež,
s kabinety, kde se čachruje s pravdou,
20 všechno jen pro obchůdek;

 ó, všichni vy, kteří spatra
 hledíte na úděl náš,
na naši bídu a na náš boj,
na vlast proletářů a národ práce,
25 bijíce nás morálkou, smíchem a kulomety;

 jak je to možno,
když tak klesáme někdy pod tíhou hodin,
napěchovaných starostmi jak pytle
 pískem,

80 nevědouce kudy kam,
když celý život zdá se strašným žertem
a lidstvo zlotřilým jen hemžením,
v němž každý sám
35 buď tyje z druhých, nadouvá se, ze lži
a krádeže pán,
anebo jako věčný otrok zápasí o groš
a slovo;

 jak je to možno,
 že my všichni,
40 bohem zapomenutí,
 prací zotročení,
 bídou uštvaní
 a vlastní vydědění,
 nevrhne se na vaše bílá hrdla,
45 jak je to možno,
 že jsme se nevrhli na ně již dávno,
 každý zvláště a společně všichni,
odkopnuvše z cesty ubřečené básníky
a falešné proroky s jejich láskou,
50 za kterou nekoupíme si ani zemi,

 a že jsme vás již nezaškrtili
 na věčné časy.

?

TEMNÁ JÍZDA

Ba - ba - dan run - dum, ba - ba - dan run - dum
nevrlé bubnuje loudavý vlak,
ba - ba - dan run - dum, ba - ba - dan run - dum
nad námi černý harcuje mrak.

5 Všem lidem pohled vystydl náhle,
ba - ba - dan run - dum bubnuje svět;
podzimních ohňů oblaky táhlé
zardousit hledí poslední květ.

10 Vystydle zraky do dálky civí,
do hlubin kamsi napjat je sluch;
zdá se, že uslyšeli dnes živí
výstrahu mrtvých jak svědomí pluh.

15 Ba - ba - dan run - dum, ba - ba - dan run - dum
varují oběti válečných dní,
ba - ba - dan run - dum, ba - ba - dan run - dum
volají padlí lvi revoluční...

20 Ba - ba - dan run - dum jak na povel země
hrozivě bubnuje zdlouhavý vlak,
úzkost a naděj v něm snoubí se temně,
a sociální chvěje se vrak.

Jeden již běsnící železo tuší,
ba - ba - dan run - dum války, k níž krok,
druhému revoluce to buší
ba - ba - dan run - dum, jímž zahyne sok.

25 Jeden se choulí jak spráskané zvíře,
bezradně zírá k bouřím, jež jdou;
druhému, silnému v lásce i víře,
naděje k nejvyšším cílům se pnou.

30 Jej nepoděsí krvavá jitra —
leč také jej zříš-li bázní se třást,
to proto jen, aby skutečně zítra
si vybojoval proletář vlast...

Ba - ba - dan run - dum, ba - ba - dan run - dum
nevrle bubnuje loudavý vlak,
35 ba - ba - dan run - dum, ba - ba - dan run - dum
bubnuje svět...

Venku je ziskuchtivý shon. —

Co na tom, že kulomet po světě štěká,
co na tom, že na poplach bije zvon.

Okeán lidství svíjí se a vzteká,
5 leč občan pilný neví, co je vztek,
a čilý v díle
stará se jen o svůj obchůdek
až do poslední chvíle.

Hroutí se trůny, praskají republiky,
10 v nárůdky, státečky tříští se svět.
Hledíce, jak by nejlépe jeden druhého sněd,
psi imperialismů střehou všechny politiky
krvavou vztyčující mordou,
opření o věřitelů vlasteneckou hordu,
15 fuj, Poincaré!

Poslední paňácové restaurace,
Horthy, Mussolini, Cankov, Ludendorff, Kramář,
diktuji pod šibenicí
anebo také jen deklamují,
20 aby jim nebyla dlouhá chvíle
před smrtí,
před smrtí buržoazie.

Barevný Východ připravuje se svrci
panství blázna a násilníka,
25 bílého muže, hanebného sáhiba,
jenž v Evropě neví si rady,
ale je první všude, kde čichá kořist —
nestoudný Albion, chamtivá Francie,
Belgie s kaučukem polykající krev,
30 smrduté Španělsko katolické,

křesťanská hrabivost na všech stranách,
pokrytectví nestydatých.

A v srdci Evropy Německo.

Milióny přibité na kříž

35 vlastenectvím junkerů a velkopřumyslníků,
Stinnesy, Glöcknery, loupežným rytířstvem dneška,
jež vykradlo národ,
a lup uloživši v dobrých valutách,
zničilo marku a pracující lid.

40 Umírá Německo.

Vše ztratili, kdož mohli nastrádati,
do bídy uvržen dělník, že zapomněl včas bít,
kojenci mléka nemají,
stařeny na ulicích klesají,
45 živé mrtvoly plouží se městy,
ale v barech
vyvolená buržoazie
hýří.

Umírá Německo,

50 ale soused-maloměšťák,
ohlušený vlasteneckým bubnem Klofáčů
a ostatních příživníků socialismu,
obdivuje Poincaréa
a libuje si:

55 „Trest spravedlivý postihl Němce.“

Hlupáku,

Vilém s krónprincem,

Ludendorff s generály,

Stinnes se všemi imperialisty,

60 celá smečka těch, kdož Válce chtěli,
dál žere, chlastá, dělá panskou politiku,
ale tvůj bližní,

jediný pravdivý bližní tvůj třídní,

německý člověk pracující,

65 hyne,

v otroctví klesá,

hladem umírá,

a Německo umírá,
jako my všichni budeme umíratí,
nepřerazí-li proletariát
dravčí pařáty.

Jen červený prapor s kladivem a srpem,
hvězda betlémská nad kolébkou spasitelovou,
z rudého Kremlu

září.

A Lev Trockij,
lépe než Hospodin z hořícího keře,
mluví odtud k proletariátu
celého světa.

Brány pekelné nepřemohou
sovětské Rusi.

A pro bědné armády západní Evropy,
které zešílí v poslední své válce,
Rudá armáda

ztělesňuje poselství míru.

Pátý akt revoluce,
nejstrašlivější srážka živlů sociálních
počíná,

až do kořenů chvěje se naše hodina —
ale občan pilný myslí na obchůdek,
pobíhá s ranečkem za šlépějemi dějin.

Mění se formy a hranice států,
rodí se státečky, provizória,
odbojné vlády otvírají své krámky —
jaká příležitost

vydávat poštovní známky!

Finanční ministři, poštovní úředníci,
z dohodových komisí čilí důstojníci,
vyhnání potentáti a kandidáti trůnů
i z povolání pálení obchodníci
obchodují a švindlují,
spekulují a falšují,

obchoduje Ábel, obchoduje Kain,
jako ten Herr Klein-Kiß aus Großwardein.

105 Papírek pestrý,
novodobý kvítek všech barev,
na všech dopravních cestách rozkvétající,
v celých kyticích se usmívající
z výkladních skříní,
110 tu důvěryhodný jak peníz, za nějž si koupíme chleba,
ale i smutně falešný jak nevěstčin pohled,
ten papírek malý, po léta opomíjený
hlučnou ulicí,
jen jemnou rukou sběratelovou
115 pečlivě ošetřovaný,
jen jeho láskyplným pohledem
uctivě zkoumaný —
náhle
jako nakonec všechno v této době,
120 jako všecky tiché a hlučné radosti,
jako všechna velká i malá tajemství
mnoha srdcí,
bičem spekulace byl vyhnán
na trotoáry.

125 Zaječel kolem něj ziskuchtivý shon.

A tu i filatelista,
také tichý blázen,
nenáviděný občanem pilným a pospíchajícím,
dočkal se panské přízně:
130 bílé a buclaté ruce
ministrů, diplomatů, úředníků, kupčků
vsouvají se mu do kapes,
je ctěn a vážen,
stává se soudním znalcem,
135 učitelem na středních školách,
oficiálním učencem,

odborným spisovatelem,
věrným sluhou Kapitálu a Autority...

Venku je ziskuchtivý shon.

140 Ale doma
ve čtvrtém poschodí
za zimních večerů u bílé lampy
se svou lupou a pinzetou
nehonorovaný, neoficiální
145 sedí poslední snílek.

Na bílých listech kvítků pestré řady,
sta a sta, tisíce, každý jiný,
z Egypta, Kanady, Kočincíny,
jak herbář ze zahrad Šeherezády,
150 leč mrtvé to není.

Nad nimi skloněn
jak filosof nad knihou,
se všemi světy a národy rozpráví,
s celičkou zemí a se vším tvorstvem,
155 dívá se, zahloubává a učí,
pozdravuje se s mořem i horstvem,
celý svět klesá mu do náručí
a zpívá svůj strašlivý chorál.

Malajskou džunglí s řevem skáče tygr,
160 v Habeši troubí poslušný slon,
s mručením medvěd batolí se lesy Libérie,
hroch v dáli hřmí a prchá antilopa,
leopard mňouká na Kongu,
na Borneu orangutan vydává skřek,
165 ržá žirafa a zebra v Ľase,
ržá velbloud poštovní na cestě Súdánem,
na Newfoundlandu tuleni, v N. J. Walesu emu,
mravenecník na Guayaně, na Novém Zélandě kivi,
šimpanz, krokodýl, rajka, klokan,

170

tu nebo onde a každý po svém,
od řevu až k pípotu, zesilují chorál,
a v Austrálii všemu se směje pestrý pták,
kokabura.

175

Pepřová větevka z Libérie se třepotá,
šumíce vlní se rýžová pole v Číně,
úroda kokosovníků duní na vlhké půdě Oceánie,
chřestí vějířové a olejové palmy,
neboť i vegetace chce mítí svoje hlasy
v chorálu přírody.

180

I všechny vodopády světa v něm burácejí.

185

A hrozná píseň země stoupá, stoupá,
ale vrcholky hor jsou přece ještě vyšší,
a věnec ticha korunuje Ararat,
horu Cookovu a Wellingtonovu
i Fudžijamu.

190

Veliký jest řev přírody
a veliké jest její ticho.
Ale ještě větší jest řev lidstva,
navždycky ticha zbaveného.
Co slyšíš, snílku, nad svou pestrkou sbírkou?
— Tak málo dobrého a tolik zlého!

195

200

Zaživa pohřbeny jsou ještě dějiny
pro statisíce,
umlčeny,
znásilněny,
aby nemohly žalovati,
a jako opony ze lží a podvodů
visí před nimi masky,
ledové masky císařů, králů a presidentů:
Napoleon, Leopold II., Franz Josef,
Viktorie, Eduard, Humbert, Alfons XIII.
— Ferrer je mrtev, Alfonso je živ! —
potrhli Romanovci a burzián Nikola,

205

Milan a Ferdinand Koburg,
Madero, Carranza z Mexika,
jen Villa chybí,
atd., lepší společnost zkrátka,
tragikomický bluf.

210

Slavnostní přísahy, revoluční akty, přehlídky vojska,
symboly svobody, především Liberty všude
— pro ty, kdož vládnou —,
makáš křížovou cestu národů vpřed,
probouzení se, tápání,
kozelce demokracie,
215 zločiny kapitalismu,
a náhle:

kladivo a srp,
Práce,
nejbezpečnější president života,
220 na všechny strany větší emblémy svoje,
zářící červánky lidstva.

225

Francie ještě koketuje s frygickou čapkou,
vypůjčenou z Comédie française,
ubohá Itálie zase vzpomíná na starou Romu,
zřídlo násilí, jemuž říkají právo,
Alfonso dosud je živ...

230

ale nad pestrou sbírkou svou skloněn
snílek filatelista,
řeč přírody znáti se naučil
a dějiny člověka prošel,
hrůzy všechny, ale i vývoje smysl
poznal a usmívá se.

235

Jak předoucí kočka bílá lampa si brouká,
papírky barevné v řadách zpívají sbor,
dvanáctá hodina včerejška houká,
do ranní mlhy zítřka odrazí vor.

Z čtvrtého poschodí chudobné čtvrti
je vidět daleko, daleko do světa,
kde v křečích dneška porozená doba
pokojným květem rozkvétá.

Tu přistoupil k oknu, volal v dálku
přes město, zločiny, občanskou válku,
ozvěna velebně odpovídala:

Internacionála!

DĚLNÍCI JDOU NA VLAK

Podobno jsouc slavné slunečníci
slunce z lesa kývlo na silnici,
pozdvihujíc vážně zlatý disk.
Špalír třešní ještě více zbělel,
5 člověk dnů svých promarněných želel,
v jitřním chladu do zad hřálo nás.

Dělníci jdou na vlak, ranní ptáci,
kteří den svůj rychle zase ztrácí
v továrnách, jež vykořisťují.
10 Modré konvičky se smutně blyští,
že je těžko zmizet v propadlišti,
když se venku nítí sladký den.

Ale v město vlaky vychrlení
neseme vám, městem zotročení,
15 z luk a lesů jasné poselství
o světě, jenž marnotratně dává
věci slavnější než města sláva,
zdraví, milost, pokoj, tisíc vnad.

Zato v městské ulici a dílně
20 revoluci vstřebáváme pilně,
pro venkovskou půdu semena.
Krásný je náš úděl, velkou touha
život, který pokračuje zdlouha,
v práci mezi květy proměnit.

Pole, louky, lesy, pole, louky, lesy,
kolik napočítals dneska zelení?
Vrchy, skály, žleby, úvozy a stráně,
kolik tvarů splývá v tomto vlnění?

5 Sázavo, jak hadem pokojně se vineš!
Vsi a městečka, jak chlapci z okolí,
umělci, vás kladou z dětské stavebnice
v sady ovocné a mezi topoly!

10 Jako sen ty všechny skutečnosti miji
po skle vagónu a po tvé sítnici.
Ale venku vskutku skřivan nad tím zpívá,
vskutku není jabloň vzkvetlá v štěpnici.

15 Stéblo se stéblem a vlna půdy s vlnou,
stromek se stromem a s květy květ a květ
s pohyby a zvuky, se světly a stíny
z živé krásy vroucí skládají nám svět.

20 Blahoslavení, kdož tuto krásu chápou,
čistým douškem jejím srdce posílí,
vědouce, že proto pro náš zrak je krásou,
bychom života z ní smysl vypili.

Blahoslavení, kdož tuto krásu chápou,
ale sláva těm, kdož nezapomenou,
nikdy nesmíří se v mysli ani srdci
s jinou skutečností, nevykoupenou.

Že v té kráse jako v růžolícím jabku
 na každíčkém místě hlodá věčný červ:
 bída, zotročení,
 kterým konce není,
 strašlivá v té kráse nespravedlnost...

VZHŮRU, BAREVNÍ PROLETÁŘI!

Ha ho hi hú!
Vzhůru, Afriko, Asie, Ostrovy!
Vzhůru, barevní proletáři!
Vyceňte zuby!

5 S širokým úsměvem, se širším hněvem
rozbijte okovy,
Evropu mlsnou polejte září
vzpoury a tance!

Nůž na prsa bílé šelmě!

10 Což ještě dlouho dost krví a kouřem
nedýchá k nebesům,
netrčí nad mraky
pyramida zločinů koloniálních,
chráněná bodáky
15 imperialismu?

Což z jejího vrcholku
nespadl již
jako meč nahý a krvavý
poťouchlý kříž
20 misionářů a věrozvěstů,
kořalce, syfilidě, zotročení
razící cestu?

A nevychází za ní
ze řvoucích továren, černých dolíků
25 pěticipé zvěstování,
srp a kladivo dělníků?

Nůž na prsa bílé šelmě!

Ha ho hi hú!
Vzhůru, Afriko, Asie, Ostrovy!
30 Vzhůru, barevní proletáři!
V evropských džunglích průmyslových
čekáme na vás.
Vyceňte zuby!
Vypořádejte se s „bílou tváří“,
35 až zakvičí Reuter a Havas!

Nůž na prsa bílé šelmě!

A pak,
ha ho hi hoj,
proletáři všech zemí,
40 spojíme se,
hanebnou zbroj
zakopeme!
A pak
až mysl jasná, jednotná
45 navždy již bude s námi,
hlavu poslední lži srubne,
pod kokosovníky i pod lipami
staré své tance zatančíme si
volnosnubné!

50 Ha ho hi hoj!

Sláva pěsti!

Soudruzi od ponku, mašiny, pluhu,
chleba jde k duhu, svoboda jde k duhu,
leč chleba není všechno,
a svoboda je stín:

5 **to hlavní je moc,**
a tu nám nikdo nedá,
tu musíme si vzít,

10 až hodina slabostí bledá
zas počne se silou rdít,
až přijde den,
kdy vzplanou obzory a zahřmí ulice,
až přijde svátek náš,
kdy chvíle přinese nám rudé kytice.

15 Tu oni,
zblednuvše a zuby cvakajíce,
rolety stáhnou, zavřou okenice,
leč ruce natáhnou k nám, dlaně otevřené
a jako chlebíčky bohatě obložené
20 tučnými sousty, svobodami, sliby:
abychom vzali si, nám nabídnou
s nejlíbeznější tváří svou...

Och, sláva pěsti, která
první přetáhne je holí,

25 ty dlaně otevřené,
a všechny chudé svolávajíc z fabrik, dvorců, polí,
se smíchem zahlaholí:

**Tohle tu bylo již jednou
a mnohokrát!
Kampak s tou lečkou bědnou?
30 Už nelze nás nachytat!**

Och, sláva pěsti, která chudé sešikuje
v železnou pyramidu,
hrot vpřed, a nikoli vzhůru,
a — ježto železo nic nikdy nelituje —

35 **ve jménu dělného lidu
rozdrť měšťácký svět!**